

ON JOULUKUUN alkupäivät 1939. Elisenvaaran risteysasemalla on kiirettä. Sotilasjunat pyrkivät Kannakselle, ja sieltä palaavat junat taas tuovat sodan satoa. Kurkistan erääseen vaunuun, se on täynnä valkoisia arkuja — taistonsa taistelleet soturit ovat matkalla kotiseudulleen saadakseen siellä viimeisen leposijansa —. Tuolla toisessa vaunussa pari mummoa istuu kaminan vieressä ja keskustelelee:

— A mie ku otin tuon jauhovakan hätäpäissään ja jätin leivät ja kahvit. Olj niin kiire lähtiis, ku tulj ne hävyttömät ja ampuit jo kookoolla jot lum pölly.

— Tiijät sie Marj, mihi myö nyt jouvutaa?

Poikkean odotushuoneeseen, joka on täynnä sotilaita. Siviilipukuisia on paljon joukossa. Sinivalkoinen kokardi ja sotilasvyö kielivät kuitenkin, että matka on Kannakselle.

— Mitä p... kelettä ne meitä raahaavat tykinruuaksi, kun tuossakin on nuori, terve mies siviilissä.

— On kai jonkun rikkaan isän poika, rahalla ostettu vapaaksi, vastaa toinen.

joukkoihin, koska määräys on siviiliin. Menen käymälään ja nyt sytytti — voinhan poistaa tuon liikkeen kannallepanomääräyksen. Nyt olen siitä vapaa!

Menen uudelleen komentajan puheille, jätän passini ja pyydän päästä palvelukseen. Poistun odottamaan päätöstä. Uudelleen kutsuttuna komentajan puheille saan määräyksen Pst-osastoon, luutnantti Leppälän eli "Panssari-Villen" porukkaan.

Kovero-ojalla ilmoittaudun osastoon, ja minusta tulee tykinjohtaja 45 m/m sotasaalistyksille. Tiesinkin, että tykki ladataan perästä, ja se riitti, sillä joulukuussa rikomme Taipaleen rintamalla 8 panssaria, tammikuulla 3 ja helmikuun alussa 4, siinä saalis tämän tykin osalle. Taistelukuvaukset saavat jäädä toisten tehtäväksi, ja kerron, mitä tapahtui Elisenvaarassa poissa ollessani.

Poissaoloni työstä huomattiin heti, ja pian alkoi kova työ minun etsimiseksi. Kun vielä sattui niin ikävästi, että vihollinen nyt vasta pommitti Elisenvaaraa oikein toden teolla, niin siellä laskettiin yhteen $1+1 =$ siis olin jo vakooja. Olin tietysti men-

Tauno Lankinen

OLIN SOTILAS

— Olen junamiehenä Elisenvaaran asemalla, ja nyt sattuu olemaan vapaavuoro työstä.

Nuo sanat, "rikkaan isän poika" jäävät soimaan korvissani. Menen asemapäällikkö Räihän toimistoon ja pyydän saada heti eron palveluksesta. Tähän hän ei suostu. Menen majapaikkaani, ja puen sotilaspuvun ylleni. Tuossa on kivääri ja patruunoitakin minulla on. Kuuntelen illanhämärässä Kannakselta kuuluvaa tykkien jyrinää —.

Laitan evästä reppuun ja lähdän taas asemalle. Katselen junia, ja soluttaudun toisten mukana junaan. Näin alkaa matka kohti Kannasta. Vain "tykin ruuaksi", soi korvissani. Aamuyöstä olemme Pyhäjärvellä ja juna puretaan. Jään yksin asemalle, eihän minulla ole vielä yksikköä, johon menisin. Olen sotatoimialueella eikä minulla ole komennustodistustakaan taskussa —.

Kysyn vartiomieheltä, missä täällä on esikunta tai komentopaikka lähellä ja saan tietää, että Kokkolinnassa on divisioonan esikunta. Menen sinne, mutta en pääse sisälle, kun en tiedä tunnussanaa. Nyt tähtää "Piru periä", ajattelin ja käännyn ympäri.

Edelliseltä vartiomieheltä urkin tietooni tunnussanan ja lähdän taas Kokkolintaan. Nyt pääsenkin sisälle ja esitän asiani komentoupseerille. Hänen nimeään en muista, mutta luutnantti hän oli arvoltaan. Pääsen komentajan puheille ja näytän sotilaspassini. Mutta enpä ole huomannut repiä siitä valkoista liitettä, joka määrää minut olemaan työpajassa Elisenvaaran asemalla. En kelpaa siis rintama-

nyt Venäjälle, ja ohjasin pommituslaivueen kotikylääni. Selitettiin kai, että tämä johtui siitä, kun isäni koti meni pulavuosina ja jouduimme pikku mökkiin asumaan Huutomäen perukoille. Kyllä se mies tiesi liian paljon sotilasasioita, tiesi it-patterien sijaintipaikat. Olihan hän hakemassa Elisenvaaraan it-tykit tehtaalta luutnantti Loikkasen kanssa. Ammuttava tavattaessa, se oli tuomio! Torkin Matti Räihävaarasta oli nähnyt, kun hyppäsin lentokoneesta heidän suolle. Nyt koottiin kansakoulupojat haulikoiden kanssa vahtiin teille. Kotonani piti vahtia Soikkelin Emil, sk-kyläpäällikkö, entinen kilpaveikkoni. Isääni kuulusteltiin usein ja samoin kaikkia kavereitani. Oli sentään eräs mies, joka ei uskonut noita puheita. Hän oli Kirveen Antti, vapaussoturi vuodelta 1918.

On tammikuun puoliväli 1940. Olen asemassa Taipaleen Terenttilässä tukikohta 5:ssä. On juuri torjuttu vihollisen hyökkäys, ja kunnostamme pesäkkeitä ja hoivaamme haavoittuneita. Ilta hämärtyy, ammunta on vähäistä. Vihollinen tuossa vastaapäätä Pärssisen metsikössä kolistelee, kokoaa panssarilevyjä ja valmistelee uutta iskua. Jännitys on hetkeksi lauennut

Puhdistelen "Emmaa", joka kovasta käytöstä ja ryöpyävästä sannasta oli suuttunut eikä oikein toellut hoitajaansa. Tunnen äkkiä kun pistoolin piippu painuu kylkeeni ja ääni sanoo.

— Olette pidätetty, nostakaa kätenne!

Kädet eivät nouse — yritän pistoolia vyön välistä, jossa sitä aina pidän — käteeni tartutaan ja pistooli riistetään minulta. Nostan käteni ja käännyn ympäri. Siinä seisoo kersantti — suomalainen!

— Mitä helvettiä? kysyn.

— Teidän on heti lähdettävä mukaan. — Pidättäjiäni on kaikkiaan kolme. Eivät auta kyselyt eivätkä selittelyt. Suutun ja yritän käydä päälle, mutta kapeassa ampumahaudassa siitä ei tule mitään. Kersantin vasemmassa hihassa komeilee miekka — siis sotapoliisi. En saa tilaisuutta käydä korsussa hake-massa tupakkaa ja nälkäkin on, koska olemme olleet poterossa 12 tuntia ilman sapuskaa.

Minut viedään autolla Saapruun ja suljetaan pie-neen korsuun, jonka ovi lukitaan ulkoapäin.

Yöllä on lyhyt kuulustelu. Olen sotilaskarkuri —. Kuulustelijani, eräs luutnantti, sotapoliisipäällikkö sanoo, että minut voitaisiin tuomita täälläkin, mutta hän lähettää minut Imatralla isojen herrojen tuo-mittavaksi.

KARKURI

— Tiedätte tuomionne, alikersantti. Se on karku-rille sodan aikana lyhyt.

Saan mukaani kaksi saattajaa, kiväärein aseistet-tuja sotamiehiä, ja samana yönä jatkuu matka Imat-ralle. Nokinen lumipukuni on riepaleina, kasvoni likaiset ja kädet savussa ja kuivuneessa veressä, ei tosin omassa vielä. Huomaan, että vartiomieheni ovat saaneet tiukat ohjeet. Junassa istun keskellä ja kahta puolin vartijat kiväärit pystyssä polvien välis-sä. Kuulen taas keskustelua:

— Tuossa taas viedään yhtä petturiä. Kyllä niitä on paljon. Se on ammuttu se Kukkonenkin vakoo-jana.

Nälkäkin on, mutta ei ole leipää. Vartijani syövät vuorotellen, mutta minä en saa mitään. Imatralla minut saatetaan Valtionhotelliin, jossa jään erään majurin kuulusteltavaksi.

— Miksi olette karannut?

— Koska minua tarvittiin paremmin it-koulu-tuksen saaneena uudessa ja tarpeellisessa aselajissa, panssarintorjunnassa. Rohkenen kysyä, mistä tämä tällainen pidätys johtuu ja miksi ei syitä kysytty Saapruussa tai Kokkolinnassa. Elisenvaaran sk-alue-päällikkö, kapteeni Kekäläinen on määrännyt minut pidätettäväksi ja tuomittavaksi sotilaskarkurina ja vakoojaksi epäiltynä ammuttavaksi —.

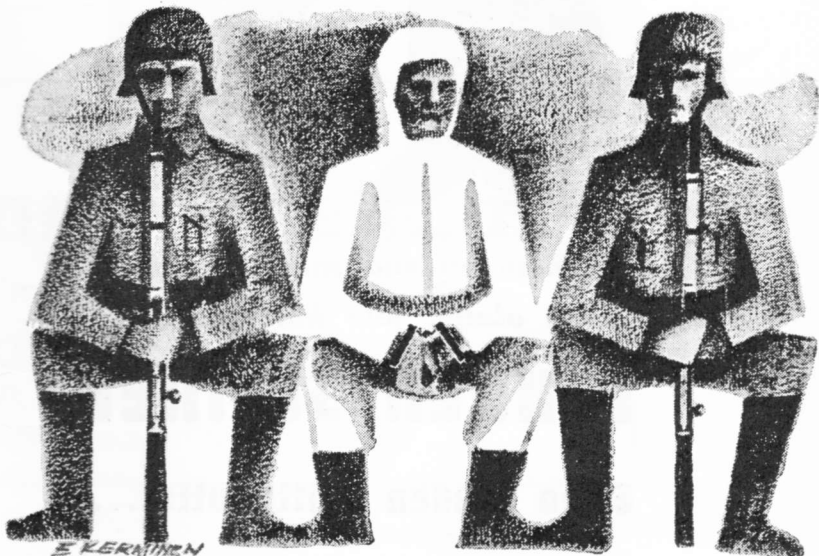
— Jopa ovat syytteet, tuumin. — Samalla pyysin päästä syömään, sillä olin ollut kaksi vuorokautta ilman ruokaa. Jouduin vielä erään everstin kuulus-

teltavaksi. Hän kysyi poliittista kantaani sekä kuu-lumisia Taipaleesta. Kerroin mielipiteeni:

— Taipale kestää — siitä vastaavat Laurilan veri-koirat, Ylistaron-Isonkyrön eteläpohjalaiset ja Jy-väskylän—Viitasaaren keskisuomalaiset ja muiden seutujen miehet. — Eversti kysyi vielä:

— Joko saitte tarpeeksenne Taipaleesta ja haluat-teko takaisin Elisenvaaraan?

— Taipale on paikkani, sinne kuulun minäkin, jos saan itse valita sijoituspaikkani, vastasin.

— Hyvä, oikein hyvä, kersantti, myhäili eversti.

— Olen alikersantti, herra eversti.

— Te olette kersantti! Saatte kolme vuorokautta lomaa, että pääsette saunaan ja täältä puhtaat varus-teet ja myös ruokaa. — Tähän päättyi kuulustelu. Olin saanut "natsan" luodin sijasta.

Kävin kotimökillä Elisenvaarassa ja menin taas Kokkolinnan kautta linjaan.

Taipale kesti loppuun saakka. Nousimme maaliskuu-n 13. pnä samoista poteroista, joihin olimme joulukuulla menneet. Tosin haavoituin kerran 11.2. päähän, mutta en kajoa lähemmin tuon päivän ta-pahtumiin. Riittänee maininta, joka oli tuttu silloin: "Vihollisen hyökkäys torjuttu Taipaleen lohkolla! Vihollinen menetti 15 panssaria ja noin 600 kaatu-nutta."

Pakkorauhan ankarat säännöt oli saneltu. Armei-jamme ei ollut lyöty. Alkoi pitkä ja voimia kysyvä taival uusille rajoille.

Sota oli päättynyt monen rehdin aseveljen osalta ikuiseen lepoon. Mutta minä olin nyt koditon kul-kuri. Vain 24 km on rajalta kotiini, mutta se on väärällä puolella. Kesällä 1940 teimme kunniaa Tai-paleen taisteluissa kaatuneiden muistomerkillä Jy-väskylässä. Siellä tavattiin jäljellä olevien kanssa. Hiljainen kädenpuristus — ja katse toverin silmistä puhui omaa kieltään —. Jotakin ehkä tietäisin — olinhan siellä minäkin —.

GALVANOIMIS OSAKEYHTIÖ

TAMPERE

Kullervonkatu 21 Puh. 23662